

Posudek na diplomovou práci

Eliška Bernardová: Neobvyklá identita – Polona Glavan. Komentovaný překlad vybraných povídek. Praha 2015, 115 s.

Literárně translatologická magisterská práce Elišky Bernardové přináší do českého prostoru komplexně pojatou studii o literárním proudu minimalismu, který se výrazně ujal v současné slovinské literatuře, nikoliv v české literární tvorbě. Ze slovinské tvorby si vybrala a analýze podrobila dílo jedné z významných představitelk druhé generace minimalistů ve Slovinsku Polony Glavan. Z díla této autorky vybrala pro svůj překladatelský záměr několik reprezentativních povídek z úspěšné sbírky povídek *Gverilci*, aby na nich představila jednak znaky minimalismu, dále autorčin svébytný rukopis a zároveň provedla podrobnou textovou analýzu a shrnula celé své úsilí do translatologického komentáře. Stanovený cíl je velmi náročný, je třeba zdůraznit výbornou odbornou přípravu a vybavenost posluchačky pro tento úkol, neboť je absolventka bakalářského studia českého jazyka a literatury na FF UK a v rámci JVES se v magisterském studiu profilovala jako literárněvědná slovenistka.

Autorka přistoupila ke zpracování tématu z hlediska dvou disciplín. V první části práce uplatňuje hledisko literárněvědné a literárně komparativní, prostřednictvím kterého představila dílo zvolené autorky v kontextu slovinské prózy a konkrétně světového literárního směru minimalismu. Z hlediska překladatelské strategie, zda by dílo Polony Glavanc mohlo rezonovat v českém čtenářském prostředí, se autorka porozhlédla po krajině české prozaické tvorby a shledala, že minimalismus jako literární proud v českém prostředí není vědomě pěstován, pouze se jí podařilo nalézt jisté podobné rysy s dílem P. Glavanc u několika českých autorek. Je zřejmé, že po překladu románu P. Glavanc *Noc v Evropě*, by také její povídky našly pozitivní čtenářské přijetí. Posluchačka přinesla výbornou analyticko-komparativní studii (30 stran), na kterou pak navázala druhou částí práce, kterou považuje za stěžejní a tvoří ji překlad vybraných pěti povídek s obsáhlým translatologickým komentářem (celkem 68 stran). Samotný překlad doplnila mimořádně zdařilou textovou analýzou, zařazenou za každý jednotlivý překlad. V textové analýze posluchačka uvádí text povídky do slovinského literárního kontextu, následně hledá filozofické, etické a společenské příčiny zaznamenaných životních situací. Analyzuje prostředí, postavy, jejich vzájemné vztahy, jazyk vyprávění a jazyk dialogů a upozorňuje na úskalí nedodržení zvolených jazykových prostředků originálu či neporozumění přesnému významu, neboť Polona Glavan se slovy pečlivě kalkuluje, jazykové prostředky jsou přesně voleny, oscilují mezi banalitou, trivialitou

a přesně dávkovanou jedinečností až šokující otevřeností vůči tabuizovaným situacím, jevům a příběhům. Minimalismus se projevuje v některých povídkách i v neobyčejné úspornosti jazykových prostředků. V této kapitole také posluchačka zhodnotila svou předloženou překladatelskou práci a definovala translatologické problémy, na které při řešení transpozice textu originálu do cílového jazyka narazila. Kromě prokazatelně dobré orientace v teorii překladu posluchačka předvedla výtečnou znalost studovaného jazyka a především pevné ukotvení v rodném jazyce, což jsou pro překladatele důležité předpoklady úspěšnosti.

Je třeba pochválit výběr povídek pro ukázkový překlad. Nejkratší povídka s názvem *Vlastně* zachycuje banalitu vztahu muže a ženy v jejich nicneříkajícím rozhovoru a je nejtypičtější ukázkou fabulačního i jazykového minimalismu. Povídka *Natte* vykazuje postmodernistické rysy metafíxe, autorka reflektuje situaci Berlína rozděleného zdi, promítnutou do osobního života hlavní postavy Natte, která žije v socialistické části východoněmeckého hlavního města a prožívá euforii z pádu berlínské zdi. Povídka *Jeníček a Mařenka* je text, který citlivě reaguje na stále tabuizovaný problém sourozeneckého incestu, který má kořeny v neharmonických vztazích rodičů a dětí. Svůj příběh vypráví předškolní děvčátko, do jehož duše se autorka dokázala dokonale vžít a vytvořit otřesně jímavý obraz narušených rodinných vazeb. Delší povídka *Neobvyklá identita Niny B.*, jejíž část názvu včlenila posluchačka do názvu své práce, má určitou podobnost s povídkou *Natte*. Nina B. ironicky glosuje v poměrně delším časovém období slovinskou politickou, sociální a nacionalistickou realitu před i po rozpadu Jugoslávie. Nejdelší povídka *Tři sta milionů metrů za sekundu* odhaluje svět týraného devítiletého chlapce. Jeho trýznitelkou je matka závislá na alkoholu, kterou chlapec omlouvá a své utrpení přežívá ve světě číselného převádění časových jednotek jako den, rok na vteřiny. Po zjištění principu teorie relativity se upne na výpočet času, který mu zbývá do plnoletosti, kdy bude moci od matky odejít a věří tomu, že se mu podaří objevit způsob, jak tento čas zkrátit. Děj se odehrává ve dvou prostředích, krátce u chlapce doma, kdy jsme svědky surového chování matky k chlapci a v kanceláři, respektive budově sociálního úřadu, kde vyslechneme rozhovor sociálních pracovníků, které mají velmi negativní vztah ke svým klientům. Chlapci se snaží pomoci mladý sociální pracovník, ovšem bez úspěchu, protože chlapec nechce opustit svou matku. Povídka má silný sociální kontext a vstupuje do intimního světa dítěte, nadaného počtáře, jehož záliba je patologická, představuje únik z kruté reality a zároveň izolaci od okolního světa, který chlapci nabízí lepší variantu života, tu ale tvrdošijně odmítá. Všechny texty, ačkoliv se od sebe liší různou vypravěčskou strategií autorky a zejména v uplatnění rozmanitých jazykových prostředků, nesou velmi

silnou výpověď o narušeném, odcizeném či ztraceném jedinci, o hledání a nenalézání, o sociální determinaci, nutí čtenáře klást si otázky o smyslu lidského života, o ztrátě hodnot v současném globalizovaném světě a mnohé další filozofické, ontologické a existenciální otázky. Bylo by nanejvýš vhodné, aby se povídky Polony Glavan dostaly v překladu do českého kulturního prostoru, protože tento typ prózy v české literatuře skutečně chybí.

Posluchačka prokázala schopnost inventivně pracovat s literárním textem, s odbornou literárněvědnou a translatologickou literaturou (56 položek použité literatury), ale především mimořádný respekt k jazyku originálu i odpovědnost za interpretaci a transpozici originálu do češtiny. Její schopnost vyhledat a řešit překladatelské problémy je hodná chvály, protože u současné překladatelské praxe se často setkáváme s povrchními, prvoplánovými převody. Posluchačka přiznává, že teprve po realizovaném překladu literárního textu Polony Glavan mohla skutečně proniknout do jejího uměleckého záměru a pochopit plně originalitu textu, jeho vnitřní vazby na realitu, kterou transponuje do umělecké výpovědi. Zároveň si uvědomila, jak je náročné dodržet autorčinu stručnost výpovědi, zámlky, které navozují potřebu čtenáře domyslet situace nebo příběh a na druhé straně učinit text srozumitelný pro českého čtenáře.

Přeji autorce, aby se jí podařilo stejně úspěšně přeložit ostatní povídky z knihy Povstalci a najít vydavatele, aby se povídky Polony Glavan dostaly k českým čtenářům.

Předložená diplomová práce vyhovuje požadavkům kladeným na magisterské diplomové práce, doporučuji ji k veřejné obhajobě a hodnotím ji jako práci výbornou.

PhDr. Milada Nedvědová, Ph.D.

Katedra jihoslovanských a balkanistických studií

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

V Praze, 28. 8. 2015